

C144 – LEE18

VLAAMS PARLEMENT

Zitting 2007-2008

21 februari 2008

HANDELINGEN

COMMISSIEVERGADERING

COMMISSIE VOOR LEEFMILIEU EN NATUUR, LANDBOUW, VISSERIJ EN
PLATTELANDSBELEID EN RUIMTELIJKE ORDENING EN ONROEREND ERFGOED

INHOUD

Vraag om uitleg van de heer Frans Peeters tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over bestrijdingsmaatregelen tegen de processierups	1
Vraag om uitleg van de heer Patrick De Klerck tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de verwerking van het maaisel van autowegbermen	2

Voorzitter: de heer Patrick Lachaert

Vraag om uitleg van de heer Frans Peeters tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over bestrijdingsmaatregelen tegen de processierups

De voorzitter: De heer Peeters heeft het woord.

De heer Frans Peeters: Mijnheer de voorzitter, mevrouw de minister, de provincie Limburg heeft een monitoringprogramma opgestart naar de neveneffecten van de uitgevoerde bestrijdingsmaatregelen voor de processierups. De resultaten hiervan zouden voor eind 2007 aan het Agentschap voor Natuur en Bos voorgelegd worden.

Welke resultaten leverde het monitoringprogramma, opgemaakt door de provincie Limburg, op? Wat zijn de belangrijkste bevindingen? Zijn er bijsturingen inzake het bestrijdingsprogramma noodzakelijk?

Er werd vorig jaar vooral geïnvesteerd in curatieve bestrijding met de provincie Limburg als uitzondering. Mevrouw de minister, denkt u er niet aan om een uitvoerig preventief bestrijdingsprogramma op te zetten? Zo ja, aan welke maatregelen denkt men dan? Zo nee, wat zijn de bezwaren voor een preventief bestrijdingsprogramma?

Lijkt het niet aangewezen om tijdig te starten met een sensibiliserings- en preventiecampagne naar de provinciebesturen en de lokale besturen omdat ze ook een grote verantwoordelijkheid hebben om het voorkomen en bestrijden van de processierups in betere banen te leiden?

De voorzitter: Mevrouw Van den Eynde heeft het woord.

Mevrouw Marleen Van den Eynde: Mevrouw de minister, ik heb vorig jaar een schriftelijke vraag over dit onderwerp gesteld. U hebt toen geantwoord dat er een wetenschappelijk onderzoek zou gebeuren. Zullen de resultaten van dat wetenschappelijk onderzoek inzake de bestrijdingsmiddelen voor heel Vlaanderen worden ingezet? Men heeft altijd de indruk gewekt dat het alleen een Limburgs en Kempens probleem was, maar op vele andere plaatsen in Vlaanderen was net dezelfde problematiek merkbaar.

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer de voorzitter, geachte leden, het monitoringprogramma voor de eikenprocessierups werd niet door de provincie Limburg, maar wel door de Limburgse provinciale afdeling van het Agentschap voor Natuur en Bos georganiseerd en gefinan-

cierd. In het noordoostelijke deel van de provincie, waar er in 2006 een enorme plaagdruk was, werd een preventieve en curatieve campagne gecoördineerd.

De uitvoering van de programma's gebeurde door het Instituut voor Natuur- en Bosonderzoek en door een studiebureau. Een eerste gedeelte in het programma betrof een bemonstering van boomkruinen voor en na de besproeiing om de schade van de bestrijding op de ongewervelde fauna te kunnen inschatten. In elk van de in totaal tien studiegebieden werd in acht bomen een bemonstering van ongewervelde dieren uitgevoerd op drie verschillende tijdstippen. In totaal werden ruim 69.000 diertjes verzameld, verdeeld over tien soortengroepen, zoals vlinders, spinnen, wantsen, mijten, vliegen, lieveheersbeestjes enzovoort.

De resultaten van deze monitoring, die zeer uitgebreid zijn, zijn momenteel nog in behandeling. Op dit moment kunnen er dan ook nog geen conclusies getrokken worden over de neveneffecten van het gebruik van het biologische preparaat op basis van de bacterie *Bacillus thuringiensis*. Van zodra deze resultaten bekend zijn, zullen zij worden bekendgemaakt.

Een tweede luik in het monitoringprogramma betrof het volgen van de populatie van de eikenprocessierups, later in de zomer na het verpoppen. Een van de onderdelen bestond erin om de macro-nachtvlinderpopulatie, waartoe de eikenprocessierups behoort, binnen tien proefhokken te monitoren door middel van lichtvallen. Uit de voorlopige resultaten zou kunnen worden afgeleid dat er in de besproeide gebieden in totaal minder soorten en bovendien minder soorten met een specifieke zomereikbinding werden gevangen. Voorzichtigheid is echter geboden, omdat de oorzakelijke relatie nog niet eenduidig is vastgesteld. Het zou met name kunnen dat er meer soorten en hogere aantallen van een bepaalde soort vastgesteld werden in niet-besproeide gebieden omdat er ook initieel een hogere biodiversiteit aanwezig was binnen deze gebieden.

Voor wat de eikenprocessierups zelf betreft in het onderzochte gebied, valt het op dat er, in vergelijking met de vangresultaten in de periode 2003-2006, in 2007 in verhouding weinig volwassen vlinders van de eikenprocessierups gevangen werden. Dat zou er op kunnen wijzen dat de plaag in het kerngebied in het noordoosten van Limburg over zijn hoogtepunt is. Laat ons dat allen hopen.

Mijn diensten zijn niet bekend met mogelijke preventieve maatregelen, namelijk maatregelen waarbij de populatie zou kunnen worden ingedijkt vooraleer de

overlast zich voordoet. Curatieve maatregelen, zoals het wegbranden of wegzuigen van rupsen, het waarschuwen van de bevolking of het afsluiten van gebieden, zijn de belangrijkste acties die men kan ondernemen. Bepaalde mogelijke maatregelen van de waslijst die we hebben, kunnen met enige goede wil wel als preventief worden beschouwd, maar ze worden niet in de theoretische categorie van preventieve maatregelen ondergebracht.

Een van die maatregelen is dat in een vroege fase van de rupsenontwikkeling kan worden overgegaan tot besproeiing van eikenbomen die rupsen bevatten met het biocide Xentari, een heel specifiek middel. Een dergelijke besproeiing kan gedurende een tweetal weken tijdens de rupsontwikkeling nuttig zijn maar kan sterk worden bemoeilijkt of onmogelijk worden gemaakt door de weersomstandigheden. Dat was ook het geval in 2007. Besproeiing moet bovendien zeer behoedzaam worden toegepast, gelet op het niet-selectieve karakter van de biologische agentia die worden gebruikt. Tal van andere vlindersoorten, waaronder heel wat bedreigde, kunnen eveneens worden getroffen door deze bestrijding, wat een verkeerd resultaat geeft.

Daarnaast kan een curatieve behandeling op plaatsen waar zich overlast voordoet, ertoe leiden dat het jaar nadien minder overlast optreedt. Dat kan dus ook als een vorm van preventie worden beschouwd.

Er zijn reeds sensibiliseringscampagnes in werking. Het Vlaams Agentschap Zorg en Gezondheid, afdeling Toezicht Volksgezondheid heeft met name voor de eikenprocessierups al communicatie-initiatieven genomen. Meer informatie is er te vinden op de volgende websites: www.eikenprocessierups.be en www.zorgengezondheid.be. Vooral de eerste website bevat heel wat informatie over de rups zelf: de ecologie van de soort, de gezondheidsrisico's. Er worden diverse folders en andere nuttige documenten verdeeld vanuit de provinciebesturen. Dat blijft gehandhaafd.

De voorzitter: De heer Peeters heeft het woord.

De heer Frans Peeters: Ik dank u voor uw antwoord, mevrouw de minister. Ik heb enkele bijkomende vragen. We hebben nog geen zicht op de eindconclusies, want we wachten nog op de afronding van het wetenschappelijk onderzoek. We weten dat het voor de preventieve maatregelen kort dag zal zijn. April en mei zijn, afhankelijk van de weersomstandigheden, het meest geschikt voor preventieve acties. Zullen de eindresultaten voor april bekend zijn?

Langs het wegennet van het Vlaamse Gewest staan ook heel wat eikenbomen. Zal het gewest preventief of enkel curatief optreden?

De voorzitter: Mevrouw Rombouts heeft het woord.

Mevrouw Tinne Rombouts: Ik sluit me aan bij de vraag omdat ik de preventieve behandeling ontzettend belangrijk vind. We hebben de plaag ook gekend in het noorden van de Kempen in het begin van de jaren negentig. In mijn gemeente werden systematisch preventieve maatregelen genomen. Dat leverde effectief resultaat op. Ik wil dan ook aandringen op de preventieve aanpak, aangezien de plaag zeer ernstig kan worden als ze doorbreekt.

Minister Hilde Crevits: Ik heb twee preventieve maatregelen aangehaald. De behandeling met biocide helemaal in het begin kan zeer efficiënt zijn en is een enigszins curatieve ingreep. Men kan dit slechts gedurende twee weken toepassen en de weersomstandigheden moeten goed zijn. Als die behandeling aanslaat, zijn we een hele stap verder.

Het was natuurlijk de bedoeling, mijnheer Peeters, dat de resultaten op voorhand bekend zouden zijn. We hebben nog even tijd. Het is zeker nog te vroeg om definitieve conclusies te trekken.

De heer Frans Peeters: U verwacht ze vóór april?

Minister Hilde Crevits: Ja. Dat is de bedoeling. Laat ons afspreken dat ik vandaag nog een brief verstuur om daarop aan te dringen.

De heer Frans Peeters: Kunt u de eindconclusies dan aan de provincie communiceren? Zij staat immers in voor de coördinatie en geeft de informatie door aan de gemeenten.

Minister Hilde Crevits: Dat is zo gepland.

De voorzitter: Ik veronderstel dat ook wij op de hoogte gebracht zullen worden.

Minister Hilde Crevits: Dat zal gebeuren.

De voorzitter: Het incident is gesloten.

Vraag om uitleg van de heer Patrick De Klerck tot mevrouw Hilde Crevits, Vlaams minister van Openbare Werken, Energie, Leefmilieu en Natuur, over de verwerking van het maaisel van autowegbermen

De voorzitter: De heer De Klerck heeft het woord.

De heer Patrick De Klerck: Mevrouw de minister, als we langs de Vlaamse autosnelwegen rijden, merken we, meestal in de maand juni, onder andere door activiteiten in het kader van het bermbesluit, dat er grote hoeveelheden bermstruweel, onkruid en grassen langs

beide zijden van de weg liggen. Vaak blijft dit maaisel ter plaatse.

Mevrouw de minister, wordt het maaisel langs autosnelwegen meestal ter plaatse gedeponerd zonder bijkomende behandelingen? Kan dit maaisel eventueel worden gecomposteerd? Kan het maaisel eventueel gebruikt worden – samen met andere stoffen – voor verwerking in functie van biogas? Zijn er andere ecologisch verantwoorde toepassingen mogelijk?

De voorzitter: Minister Crevits heeft het woord.

Minister Hilde Crevits: Mijnheer De Klerck, bermen mogen maximaal twee keer per jaar gemaaid worden overeenkomstig het besluit van de Vlaamse Regering van 27 juni 1984 houdende maatregelen inzake natuurbehoud op de bermen die worden beheerd door publiekrechtelijke rechtspersonen. Een eerste maaibeurt mag niet plaatsvinden voor 15 juni, een tweede maaibeurt niet voor 15 september. Afwijkingen op deze data kunnen worden toegestaan, onder andere omwille van verkeersveiligheid.

Voor de bermen langs autosnelwegen worden meerdere onderhoudsmaaibeurten uitgevoerd. Om efficiënt te werken wordt meestal eerst de volledige strook gemaaid waarbij het maaisel wordt opgezogen en op geschikte plaatsen opgeslagen, om het daarna, mogelijks enkele dagen later, gezamenlijk af te voeren voor verwerking.

Volgens het bermbesluit mag het maaisel niet ter plekke blijven liggen. Een droogfase van tien dagen voor de afvoer is wel toegestaan. U hebt het waarschijnlijk daarover. In de bestekken worden daarom ook altijd de activiteiten van maaien, opzuigen en afvoeren apart vermeld, soms opgesplitst in verschillende bestekken. Het in balen persen met eventuele plasticomwikkeling geeft de bermbeheerder de kans om het maaisel wat langer gecontroleerd op te slaan, voorafgaand aan de verwerking of het gebruik als veevoeder en strooisel.

Het grootste deel van het maaisel langs autosnelwegen en gewestwegen van het Vlaamse Gewest wordt direct afgevoerd. Een kleiner deel wordt eerst voorbehandeld, waarbij het maaisel ofwel nat wordt verpakt in plastic, ofwel gehooïd en in balen geperst.

Composteren van maaisel is een bewezen techniek en wordt in de praktijk gebruikt. Om geurhinder te voorkomen en een goede biologische afbraak te garanderen, is het aangewezen geen zuiver maaisel te composteren, maar het te mengen met voldoende structuurmateriaal, zoals houtsnippers.

Knelpunten voor het composteren van maaisel zijn het vrijkomen op twee piekmomenten en de verwerkingsprijs. Grote hoeveelheden maaisel komen tegelijkertijd

vrij zodat de bestaande installaties niet al het maaisel kunnen opvangen. Nieuwe installaties bouwen voor de verwerking van maaisel is ook niet eenvoudig, aangezien er, zoals gezegd, geen gespreide aanvoer is. OVAM heeft daarom een onderzoek uitgeschreven dat de voorbehandeling of gecontroleerde opslag van maaisel onderzoekt, waardoor een betere spreiding voor verwerking kan worden verkregen. De resultaten worden verwacht tegen eind 2008. Een deel maaisel mee verwerken in de bestaande installaties is mogelijk. Dat gebeurt nu reeds.

Het maaisel kan worden vergist in combinatie met andere organisch-biologische stromen, waaronder ook mest. Hierbij komt biogas vrij, dat kan worden omgezet in elektriciteit. Deze productie wordt bovendien gestimuleerd door de groenestroomcertificaten. Knelpunten als piekaanvoer gelden, net zoals voor composteringsinstallaties, ook voor de vergisting. Voorbehandeling zou hiervoor een oplossing kunnen zijn. Dat wordt onderzocht in de reeds vermelde studie van de OVAM.

Tot slot is het ook mogelijk om maaisel te gebruiken als veevoeder. Afhankelijk van het soort maaisel, de voederwaarde dus, komt het in aanmerking voor een bepaalde diersoort. De grootste hindernis hierbij is het zwerfvuil. Dat moet voor de maaibeurt zo goed mogelijk worden verwijderd. De keuze van de berm kan daarbij ook een rol spelen. Sommige bermen hebben meer last van zwerfvuil of vervuiling dan andere.

Alternatieve pistes om het maaiselprobleem te voorkomen, zijn minder maaien of laten begrazen. Dat kan echter niet overal worden toegepast. Deze methoden worden ook besproken in het actieplan Maaisel, opgesteld in 2003 door OVAM in samenwerking met de werkgroep Maaisel, evenals in het vademecum Bermmaaisel dat in 2006 werd opgesteld door departement Leefmilieu, Natuur en Energie, als handleiding voor de bermbeheerders. Er wordt dus actief gezocht welke bermen er kunnen worden begraasd en van welke bermen het maaisel kan worden hergebruikt. Maar in de meeste gevallen is het onmogelijk om dat te realiseren.

De voorzitter: De heer De Klerck heeft het woord.

De heer Patrick De Klerck: Ik dank de minister voor haar antwoord. Het ging inderdaad over de droogfase van 10 dagen.

Ik kan inkomen in wat u gezegd hebt over de veevoerders, maar ik heb nog een bijkomende vraag over de toxiciteit. Daar hebt u niets over gezegd. Ik weet niet of dit onderzocht wordt in bijvoorbeeld het onderzoek van OVAM. Misschien kunnen de resultaten hier voorgesteld worden, want ik denk dat het een heel interessante en boeiende studie zou kunnen zijn.

De heer Patrick Lachaert: Ik wil hier nog iets aan toevoegen dat ook een aantal jaren geleden al aan bod is gekomen. Het gras langs de gewestwegen is in grote mate besmet door lood en het is dus niet geschikt als veevoeder.

Minister Hilde Crevits: Ik denk dat ik al grotendeels geantwoord heb. Er zijn dus al twee studies waarin gekeken wordt waar het maaisel kan worden gebruikt als veevoeder. Waar dat niet mogelijk is – en dat zal zo in de meeste zones zijn – moet er worden vergist of worden gecomposteerd. Dat kan wel, maar daar is er het probleem van de pieken. En de studie heeft dus betrekking op het opvangen van die pieken.

Ik ben blij dat u de studie interessant vindt: dat is de bedoeling. Als de resultaten bekend zijn, zal ik ze meedelen aan de commissie.

De voorzitter: Het incident is gesloten.
